

Datum
2023-10-31
Er referens
U2023/01467
Diarienummer

IF Metalls inspel till regeringens kommande forsknings- och innovationsproposition

Vi vill börja med att tacka för möjligheten att få komma med inspel till den kommande forsknings- och innovationspropositionen. Inspelet är, som efterfrågades, kort och koncist och tar upp områden som vi särskilt önskar lyfta fram. Vi återkommer gärna med mer omfattande synpunkter längre fram i processen.

Sammanfattning

Vi anser att den svenska staten måste öka investeringarna på forskning och innovation i likhet med många av våra konkurrentländer, satsningarna på behovsmotiverad forskning måste höjas i stället för att dras ned, samverkan mellan akademi, institut och myndigheter bör stärkas, kunskap som finns i forsknings- och innovationssystemet ska i större utsträckning omvandlas till produkter och tjänster och sist men inte minst måste tillgången till rätt kompetens förbättras.

IF Metall vill framföra följande inspel till den kommande forsknings- och innovationspropositionen.

Öka satsningarna på forskning och innovation

Vi vill uppmärksamma att den svenska statens satsningar på forskning och innovation (FoI) inte längre ligger i den internationella toppen. De totala FoI-investeringarna i förhållande till BNP har utvecklats långsammare i Sverige än i många andra jämförbara länder under senare år. Vi upplever det som än mer oroande att många av våra konkurrentländer aviserar stora ambitionsökningar av FoI-satsningarna. Vi ser tyvärr inte motsvarande satsningar i Sverige, vilket kan medverka till att svensk industri över tid tappar i internationell konkurrenskraft.

Sverige tillhör ändå de länder som totalt sett satsar mest på FoI i relation till BNP eftersom näringslivet, med industrin i spetsen, har hållit upp de totala FoI-investeringarna. Vi menar att risken dock är överhängande att industrin i allt större utsträckning väljer att satsa på strategisk FoI i andra regioner, och länder, där det sker kraftig uppväxling av offentliga FoI-investeringar, om Sverige inte vill satsa mer eller åtminstone matchar villkor som erbjuds av andra. Samspelet mellan offentliga FoI-satsningar på behovsmotiverad och näringslivet har stor betydelse.

Förbättra samverkan mellan industri, akademi, institut och myndigheter

Vi vill framhålla att en god samverkan mellan industri, akademi, institut och ansvariga myndigheter har varit avgörande för att Sverige har kunnat bygga upp ett FoI-system som tillhör de bästa i världen. Det är också genom vår unika och nära svenska samverkansmodell som vi har kunnat ta oss an stora utmaningar fortare och mer kostnadseffektivt än våra konkurrentländer, trots vår relativa litenhet.

En helt avgörande del i samverkan är det statliga stödet till samverkansforskning, eftersom det de facto skapar samarbeten och plattformar som annars inte funnits. Vi menar att det därför är oroande att regeringen har valt att dra ned på anslagen till behovsmotiverad FoI, eftersom det kommer innebära mindre samverkan i en tid där industrin sitter på lösningarna på många av de globala utmaningarna vi står inför. Regeringen borde växla upp satsningarna på behovsmotiverad forskning i stället för att dra ned.

Innovationsstöd bör utvecklas efter olika företags förutsättningar

Vi anser att det behövs fler och större aktörsdrivna forskningsprogram, med ett industriellt perspektiv, och som genomförs i bred samverkan. Erfarenheterna visar att fokus på industriell nytta skapar kraftsamling inom strategiskt viktiga områden och teknologispridning över branschgränserna som är svåra att få till på andra sätt. Impact innovation och Avancerad Digitalisering är utmärkta initiativ, men klarar på långa vägar inte att ta tillvara all kunskap som byggs upp i tidigare program.

Vidare anser vi att tillgång till relevanta testbäddar, demonstrationsanläggningar och avancerad forskningsinfrastruktur är viktiga för att kunna snabba på FoI-processerna. Dessa FoI-miljöer är kritiskt avgörande för att industrin snabbt ska kunna pröva och verifiera nya klimatsmarta tekniklösningar som måste vara på plats vid politiskt bestämda tidpunkter. Därför måste staten också garantera att det finns en tillräcklig, långsiktig och stabil finansiering för dessa anläggningar.

Den kunskap som skapas i FoI-systemet måste också i större utsträckning bli produkter och tjänster som kommer ut på marknaden. Olika företags behov av innovationsfrämjande insatser skiljer sig åt bland annat beroende på mognadsgrad, storlek och bransch, vilket gör det viktigt att utforma insatserna efter förutsättningarna. Vi menar därför att det behövs ett särskilt fokus, och mer resurser bör läggas, på att höja små- och medelstora företags (SMF) innovationsförmåga.

Ett fungerande FoI-system kräver en fungerande kompensförsörjning

Vi menar att tillgången till rätt kompetens får anses som den enskilt viktigaste faktorn för att Sverige ska kunna fortsätta vara en världsledande FoI-nation. Utvecklingen av Sveriges FoI-politik behöver hanteras sammanhållet med utvecklingen av den högre utbildningen. Industrins förmåga att klara både den gröna och digitala omställningen bygger på att den högre utbildningen klarar av att leverera rätt kompetens. Det behövs därför bestående högre ersättningsbelopp för

naturvetenskapliga och tekniska utbildningar som höjer både kvalitet och relevans samt genomströmningen över tid.

En central del i industrins omställningsförmåga är möjligheten för yrkesverksamma att vidareutveckla sin kompetens. Det gäller både ingenjörer och industriarbetare. Vi menar att regeringen måste öronmärka mer resurser för det livslånga lärandet och att det nuvarande resurstilldelningssystemet ändras så att lärosätena inte missgynnas av att satsa på att driva fristående kurser för yrkesverksamma. De kurser som tas fram måste också anpassas till kompetensutveckling tillgängliga industriarbetare.

Punkterna ovan är våra mest prioriterade synpunkter och förslag. Om ni redan i detta skede vill få en djupare och bredare bild av våra synpunkter på FoI-politiken rekommenderar vi er att titta närmare på Industrirådets inspel till FoI-propositionen ”En FoI-politik för industriell konkurrenskraft”. (Se bifogad fil via <https://www.industriradet.se/rapport-industrins-inspel-till-regeringens-foi-proposition/>).

Med vänlig hälsning
Industrifacket Metall

Aleksandar Zuza
Utredare

Stefan Sjöquist
Utredningschef